

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра фінансів і кредиту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з навчальної роботи,
проф. Гаврилюк С.В. _____
« ____ » _____ 2013р.

«ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ»

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму 6.030508 “Фінанси і кредит”

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансове планування підприємств» для студентів напрямку: 6.030508 «Фінанси і кредит». – 1 вересня 2013 року. – 15 с.

Розробник: к.е.н., доц.

Рудик Н.І.

Рецензент: к.е.н., доц.

Левицький В.В.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри фінансів і кредиту протокол № 1 від 5 вересня 2013 р.

Завідувач кафедри к.е.н., доц.

Грудзевич І.Т.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту економіки та менеджменту

протокол № __ від __. __ 2013 р.

Голова науково-методичної комісії
Інституту економіки та менеджменту, к.е.н., доцент

Бегун С.І.

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № __ від __. __. 2013 р.

Вступ

Формування сучасних ринково адекватних систем менеджменту на підприємствах України вимагає не лише узагальнення та удосконалення власних здобутків у цій сфері, а й залучення прогресивних управлінських технологій, що зарекомендували себе у практиці функціонування успішних іноземних організацій.

На сучасному етапі саме управлінська діяльність визначає значною мірою успіхи організації на внутрішньому і зовнішньому ринках, якість інституційних і структурних змін, здатність до адаптації в умовах жорстокої конкуренції, фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та ділову активність. Тому володіння керівниками, економістами, фінансистами, менеджерами, фахівцями у сфері бізнес-адміністрування технологіями бюджетування є запорукою отримання підприємством значних конкурентних переваг у сфері менеджменту.

Предметом курсу «Фінансове планування підприємств» є економічні, організаційні, правові і соціальні питання, що виникають в процесі управління підприємством.

Міждисциплінарні зв'язки: На початку вивчення дисципліни студент має володіти знаннями з основних дисциплін, які складають методологічну основу курсу: з філософії, економічної теорії, макроекономіки та мікроекономіки, фінансів, фінансів підприємств тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістовних модулів:**

Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ

Змістовий модуль 2. СИСТЕМА БЮДЖЕТІВ ТА БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів: 5	0305 – "Економіка та підприємництво"	вибіркова
	6.030508 «Фінанси і кредит»	
Модулів: 3	«Фінанси і кредит»	Рік підготовки: 4
Змістових модулів: 2		Семестр: 7
ІНДЗ: так		Лекції: 30 год.
Загальна кількість годин: 180		Практичні: 30 год.
Тижневих годин:	бакалавр	Самостійна робота: 64 год.
аудиторних: 4		
самостійної роботи: 6		Індивідуальна робота: 56 год.
індивідуальної роботи: 6		Форма контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Фінансове планування підприємств» - формування у студентів системи спеціальних знань у сфері фінансових відносин, пов'язаних з впровадженням бюджетних систем, що дозволить удосконалити управління грошовими потоками суб'єктів господарювання, активами та пасивами з метою пошуку найоптимальнішого варіанту діяльності підприємства чи його окремих структурних підрозділів.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- знання сутності та принципів фінансового планування;
- оволодіння методами фінансового планування;
- усвідомлення організації оперативного, поточного та перспективного фінансового планування на підприємстві;
- знання сутності та призначення бюджетування;
- визначення системи бюджетного управління на підприємстві;
- оволодіння методикою бюджетування на підприємстві;
- усвідомлення видів та особливостей розробки бюджетів на підприємстві;
- знання бюджетної організації та мотивації на підприємстві.

Системний підхід до викладання курсу «Фінансове планування підприємств» уможливить формування належних знань та вмінь:

студент повинен знати:

- економічний зміст, задачі та принципи фінансового планування;
- методи фінансового планування;
- особливості організації фінансового планування на підприємстві;
- систему бюджетного управління на підприємстві;
- методику бюджетування на підприємстві;
- організацію процесу бюджетування на підприємстві;
- особливості розробки бюджетів на підприємстві.

студент повинен вміти:

- визначати сутність та особливості фінансового планування на підприємстві;
- використовувати методи фінансового планування;
- вести організацію фінансового планування;
- визначати систему бюджетного управління на підприємстві;
- складати різні види бюджетів на підприємстві;
- володіти основами бюджетного планування на підприємстві;
- усвідомлювати сутність бюджетної організації та мотивації.

Загальна кількість годин – 180, кількість кредитів – 5.

3. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ

Тема 1. СУТНІСТЬ, СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Місце планування в діяльності підприємства. Дерево цілей підприємства. Вибір місії організації. Переваги впровадження бюджетного планування діяльності підприємства. Методи планування на підприємстві. Організація фінансового планування на підприємстві. Становлення фінансового планування в Україні в сучасних умовах.. Види і зміст фінансових планів. Корпоративні (портфельні) стратегії конкуренції: 1) поняття стратегічної бізнес-одиниці 2)

матриця Бостонської консалтингової групи, 3) концепція життєвого циклу товару, 4) Стратегія диверсифікації: пов'язана і непов'язана диверсифікація 5) стратегія відкачки капіталу та ліквідації б) стратегія зміни курсу та реструктуризації. Глобальні стратегії конкуренції: 1) стратегія мінімізації витрат; 2) стратегія диференціації, 3) стратегія фокусування: сфокусована мінімізація витрат, сфокусована диференціація 4) стратегія інновації 5) стратегія швидкого реагування б) "застрягти всередині" (stuck inside)

Тема 2. СТАНОВЛЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сутність та значення бюджету підприємства. Роль бюджетування у прийнятті управлінських рішень. Бюджетний період. Бюджетний цикл. Інфраструктура бюджетного процесу. Аналітичний, обліковий, організаційний і програмно-технічні складові. Роль бюджетів у прийнятті фінансових рішень

Тема 3. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Складові бюджетування. Алгоритм розробки методичних основ бюджетування. Рекомендації по складанню бюджетів витрат центрів відповідальності на плановий рік

Тема 4. РОЗРОБКА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

Основи управління за центрами відповідальності. Типи центрів відповідальності та їх характеристика. Формування центрів фінансової відповідальності підприємства. Фінансова структура підприємства та її формування

Тема 5. РОЗРОБКА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Основні принципи облікової політики. Розробка принципів обліку готової продукції і реалізації. Розробка принципів формування собівартості продукції. Розробка принципів обліку майна. Розробка принципів обліку дебіторської / кредиторської заборгованості. Визначення методів розрахунку лімітів. Організаційні основи облікової політики

Змістовий модуль 2. СИСТЕМА БЮДЖЕТІВ ТА БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС

Тема 6. РОЗРОБКА СИСТЕМИ БЮДЖЕТІВ

Бюджетна структура підприємства. Формування бюджетної системи на підприємстві

Тема 7. ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ У ВИРОБНИЦТВІ

Фінансовий і інвестиційний цикли у виробництві і галузеві особливості бюджетного процесу. Структура зведеного бюджету виробничого підприємства. Вибір тривалості бюджетного періоду. Типи бюджетів по ступеню тривалості. Поточне і стратегічне бюджетування в промисловості

Тема 8. РОЗРОБКА ОПЕРАЦІЙНИХ БЮДЖЕТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Види операційних бюджетів та їх особливості. Бюджет продажів. Бюджет виробництва. Бюджет прямих витрат на оплату праці. Бюджет амортизаційних відрахувань. Бюджет витрат на збут. Бюджет управлінських (загальноцехових) витрат. Бюджет податкових платежів. Бюджет виплат по фінансовій діяльності. Формування зведеного бюджету доходів і витрат

Тема 9. ЗМІСТ І ТЕХНОЛОГІЯ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВИХ БЮДЖЕТІВ

Види фінансових бюджетів та принципи їхньої побудови. Бюджет руху грошових коштів. Бюджет активів і пасивів (бюджет по балансовому листу). Капітальний бюджет. Організація фінансової роботи з виконання бюджетів.

Тема 10. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА МОТИВАЦІЯ В БЮДЖЕТУВАННІ

Взаємозв'язок основної мети підприємства за мотивації персоналу. Система матеріального стимулювання як інтегральна частина бюджетування. Показники преміювання працівників окремих підрозділів та підприємства

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практичні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ					
Тема 1. СУТНІСТЬ, СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	19	3	3	6	7
Тема 2. СТАНОВЛЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ	19	3	3	6	7
Тема 3. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	19	3	3	6	7
Тема 4. РОЗРОБКА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА	19	3	3	6	7
Тема 5. РОЗРОБКА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	19	3	3	6	7
Усього за модулем 1.	95	15	15	30	35
Змістовий модуль 2. СИСТЕМА БЮДЖЕТІВ ТА БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС					
Тема 6. РОЗРОБКА СИСТЕМИ БЮДЖЕТІВ	19	3	3	6	7
Тема 7. ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ У ВИРОБНИЦТВІ	19	3	3	6	7
Тема 8. РОЗРОБКА ОПЕРАЦІЙНИХ БЮДЖЕТІВ ПІДПРИЄМСТВА	19	3	3	6	7

Тема 9. ЗМІСТ І ТЕХНОЛОГІЯ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВИХ БЮДЖЕТІВ	18	3	3	6	4
Тема 10. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА МОТИВАЦІЯ В БЮДЖЕТУВАННІ	12	3	3	8	8
Усього за модулем 2.	85	15	15	26	29
Усього годин	180	30	30	56	64

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема / Питання	Кількість годин
1	Тема 1. СУТНІСТЬ, СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІН.ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ 1. Місце планування в діяльності підприємства 2. Дерево цілей підприємства 2. Вибір місії організації 3. Переваги впровадження бюджетного планування діяльності підприємства 4. Методи планування на підприємстві. 5. Організація фінансового планування на підприємстві 6. Становлення фінансового планування в Україні в сучасних умовах 7. Види і зміст фінансових планів 8. Корпоративні (портфельні) стратегії конкуренції: 9. Поняття стратегічної бізнес-одиниці 10. Матриця Бостонської консалтингової групи 11. Концепція життєвого циклу товару 12. Стратегія диверсифікації: пов'язана і непов'язана диверсифікація 13. Стратегія відкачки капіталу та ліквідації 14. Стратегія зміни курсу та реструктуризації	3
2	Тема 2. СТАНОВЛЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ 1. Сутність та значення бюджету підприємства. 2. Роль бюджетування у прийнятті управлінських рішень. 3. Бюджетний період. Бюджетний цикл. 4. Інфраструктура бюджетного процесу. 5. Аналітичний, обліковий, організаційний і програмно-технічні складові. 6. Роль бюджетів у прийнятті фінансових рішень	3
3	Тема 3. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ 1. Складові бюджетування. 2. Алгоритм розробки методичних основ бюджетування. 3. Рекомендації по складанню бюджетів витрат центрів відповідальності на плановий рік	3
4	Тема 4. РОЗРОБКА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ТА ФІН.СТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА 1. Основи управління за центрами відповідальності.. 2. Типи центрів відповідальності та їх характеристика. 3. Формування центрів фінансової відповідальності підприємства.	3

	4.Фінансова структура підприємства та її формування	
5	Тема 5. РОЗРОБКА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА 1.Основні принципи облікової політики. 2. Розробка принципів обліку готової продукції і реалізації. 3.Розробка принципів формування собівартості продукції. 4.Розробка принципів обліку майна. 5.Розробка принципів обліку дебіторської / кредиторської заборгованості. 6. Визначення методів розрахунку лімітів. 7. Організаційні основи облікової політики	3
6	Тема 6. РОЗРОБКА СИСТЕМИ БЮДЖЕТІВ 1. Бюджетна структура підприємства 2. Формування бюджетної системи на підприємстві.	3
7	Тема 7. ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ У ВИРОБНИЦТВІ 1.Фінансовий і інвестиційний цикли у виробництві і галузеві особливості бюджетного процесу. 2. Структура зведеного бюджету виробничого підприємства. 3.Вибір тривалості бюджетного періоду. 4. Типи бюджетів по ступеню тривалості. 5. Поточне і стратегічне бюджетування в промисловості	3
8	Тема 8. РОЗРОБКА ОПЕРАЦІЙНИХ БЮДЖЕТІВ ПІДПРИЄМСТВА. 1.Види операційних бюджетів та їх особливості. 2.Бюджет продажів. 3. Бюджет виробництва. 4.Бюджет прямих витрат на оплату праці. 5. Бюджет амортизаційних відрахувань. 7.Бюджет витрат на збут. 8. Бюджет управлінських (загальноцехових) витрат 9. Бюджет податкових платежів. 10.Бюджет виплат по фінансовій діяльності. 11.Формування зведеного бюджету доходів і витрат	3
9	Тема 9. ЗМІСТ І ТЕХНОЛОГІЯ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВИХ БЮДЖЕТІВ 1. Види фінансових бюджетів та принципи їхньої побудови 2.Бюджет руху грошових коштів 3.Бюджет активів і пасивів (бюджет по балансовому листу) 4.Капітальний бюджет 5.Організація фінансової роботи з виконання бюджетів	3
10	Тема 10. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА МОТИВАЦІЯ В БЮДЖЕТУВАННІ 1.Взаємозв'язок основної мети підприємства за мотивації персоналу 2.Система матеріального стимулювання як інтегральна частина бюджетування 3. Показники преміювання працівників окремих підрозділів та підприємства	3
	Разом	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. СУТНІСТЬ, СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	7
2	Тема 2. СТАНОВЛЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ	7
3	Тема 3. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	7
4	Тема 4. РОЗРОБКА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА	7
5	Тема 5. РОЗРОБКА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	7
6	Тема 6. РОЗРОБКА СИСТЕМИ БЮДЖЕТІВ	7
7	Тема 7. ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ У ВИРОБНИЦТВІ	7
8	Тема 8. РОЗРОБКА ОПЕРАЦІЙНИХ БЮДЖЕТІВ ПІДПРИЄМСТВА.	7
9	Тема 9. ЗМІСТ І ТЕХНОЛОГІЯ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВИХ БЮДЖЕТІВ	7
10	Тема 10. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА МОТИВАЦІЯ В БЮДЖЕТУВАННІ	6
	Разом	64

7. Індивідуальні завдання

Робота виконується в письмовому вигляді. Робота повинна містити ґрунтовні пояснення до виконання студентом тих чи інших записів, а також повинна містити загальний висновок за роботою. Індивідуальна робота має складатися з одного питання зі списку (обсяг – близько 10 сторінок) і тестів за темою (8 тестів з 4 варіантами відповідей, з яких правильними можуть бути одна відповідь). На індивідуальну роботу відведено 56 годин. Індивідуальна робота повинна бути здана у письмовому та електронному варіантах. Максимальна оцінка – 10 балів.

Оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання:

Рівень виконання ІНДЗ	К-ть балів
ІНДЗ виконано відмінно: повно висвітлена тема із сформульованими власними висновками	10
Недостатньо повно висвітлена тема із нечітко сформульованими власними висновками	7-9
Задовільне виконання ІНДЗ – неповно висвітлено тему без власних висновків студента	4-6
Тема висвітлена без чіткого розуміння суті дослідження	1-3

Тематика індивідуальних робіт

1. Становлення фінансового планування в Україні в сучасних умовах
2. Принципи, функції та горизонти планування
3. Система планів підприємства
4. Методи планування на підприємстві
5. Організація планування на підприємстві
6. Сутність та значення бюджету на підприємстві
7. Види бюджетів (фінансових планів) на підприємстві
8. Інфраструктура бюджетного процесу
9. Складові процесу бюджетування на підприємстві
10. Сутність стратегічного планування на підприємстві
11. Інформаційна база стратегічного планування на підприємстві
12. Дерево цілей підприємства
13. Структура зведеного бюджету підприємства
14. Види операційних бюджетів та їх особливості
15. Система планових норм та нормативів підприємства
16. Бюджет продажів
17. Зміст та завдання бюджету виробництва продукції
18. План організаційно-технічного розвитку підприємства
19. Планування підвищення ефективності виробництва
20. Планування потреби в матеріало-енергетичних ресурсах (матеріало-технічному забезпеченні)
21. Бюджет прямих витрат на оплату праці
22. Планування чисельності персоналу за категоріями
23. Планування продуктивності праці
24. Планування фонду оплати праці
25. Планування витрат на виробництво продукції
26. Суть і значення бізнес-планування
27. Організаційно-виробничий план
28. Особливості фінансового планування на підприємстві
29. Бюджет витрат на збут
30. Бюджет як економічна категорія
31. Бюджетне мотивування
32. Місце бюджетування у системі управління підприємством
33. Бюджетне контролювання на підприємстві

34. Бюджет податкових платежів
35. Бюджет амортизаційних відрахувань
36. Класифікація цілей підприємства та їх характеристика
37. Стратегія мінімізації витрат та стратегії диференціації
38. Стратегія фокусування: сфокусована мінімізація витрат, сфокусована диференціація
39. Стратегія інновації
40. Стратегія швидкого (оперативного) реагування
41. Стратегія «застрягти всередині» («stuck inside»)

8. Методи навчання.

У процесі викладання дисципліни встановлюється взаємозв'язок зі студентами, а також теоретичне та практичне закріплення матеріалу на основі використання наступних методів навчання:

- Інформаційно-рецептивний;
- Ілюстративний;
- Репродуктивний;
- Метод проблемного викладу;
- Евристичний.

9. Форми підсумкового контролю успішності навчання.

Формою підсумкового контролю є залік.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Місце планування в діяльності підприємства
2. Дерево цілей підприємства
3. Вибір місії організації
4. Переваги впровадження бюджетного планування діяльності підприємства
5. Методи планування на підприємстві.
6. Організація фінансового планування на підприємстві
7. Становлення фінансового планування в Україні в сучасних умовах
8. Види і зміст фінансових планів
9. Корпоративні (портфельні) стратегії конкуренції:
10. Поняття стратегічної бізнес-одиниці
11. Матриця Бостонської консалтингової групи
12. Концепція життєвого циклу товару
13. Стратегія диверсифікації: пов'язана і непов'язана диверсифікація
14. Стратегія відкачки капіталу та ліквідації
15. Стратегія зміни курсу та реструктуризації
16. Глобальні стратегії конкуренції: стратегія мінімізації витрат
17. Глобальні стратегії конкуренції: стратегія диференціації
18. Глобальні стратегії конкуренції: стратегія фокусування: сфокусована мінімізація витрат сфокусована диференціація
19. Глобальні стратегії конкуренції: стратегія інновації
20. Глобальні стратегії конкуренції: стратегія швидкого реагування
21. Глобальні стратегії конкуренції: "застрягти всередині" (stuck inside)

22. Сутність та значення бюджету підприємства
23. Роль бюджетування у прийнятті управлінських рішень. Бюджетний період. Бюджетний цикл
24. Інфраструктура бюджетного процесу. Аналітичний, обліковий, організаційний і програмно-технічні складові
25. Роль бюджетів у прийнятті фінансових рішень
26. Складові бюджетування
27. Алгоритм розробки методичних основ бюджетування
28. Рекомендації по складанню бюджетів витрат центрів відповідальності на плановий рік
29. Основи управління за центрами відповідальності
30. Типи центрів відповідальності та їх характеристика
31. Формування центрів фінансової відповідальності підприємства
32. Фінансова структура підприємства та її формування
33. Основні принципи облікової політики
34. Розробка принципів обліку готової продукції і реалізації
35. Розробка принципів формування собівартості продукції
36. Розробка принципів обліку майна
37. Розробка принципів обліку дебіторської / кредиторської заборгованості
38. Визначення методів розрахунку лімітів
39. Організаційні основи облікової політики
40. Бюджетна структура підприємства
41. Формування бюджетної системи на підприємстві
42. Фінансовий і інвестиційний цикли у виробництві і галузеві особливості бюджетного процесу
43. Структура зведеного бюджету виробничого підприємства
44. Вибір тривалості бюджетного періоду. Типи бюджетів по ступеню тривалості. Поточне і стратегічне бюджетування в промисловості
45. Види операційних бюджетів та їх особливості
46. Бюджет продажів
47. Бюджет виробництва
48. Бюджет прямих витрат на матеріали
49. Бюджет прямих витрат на оплату праці
50. Бюджет амортизаційних відрахувань
51. Бюджет витрат на збут
52. Бюджет управлінських (загальноцехових) витрат
53. Бюджет податкових платежів
54. Бюджет виплат по фінансовій діяльності
55. Формування зведеного бюджету доходів і витрат
56. Види фінансових бюджетів та принципи їхньої побудови
57. Бюджет руху грошових коштів
58. Бюджет активів і пасивів (бюджет по балансовому листу)
59. Капітальний бюджет
60. Організація фінансової роботи з виконання бюджетів
61. Взаємозв'язок основної мети підприємства за мотивації персоналу
62. Система матеріального стимулювання як інтегральна частина бюджетування
63. Показники преміювання працівників окремих підрозділів та підприємства

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

Засобами діагностики успішності навчання дисципліни є:

- усне опитування;
- контрольна робота;
- розв'язання тестових завдань;
- економічний диктант;
- взаємне опитування;

- індз;
- самостійна робота;
- модульна контрольна робота;
- залік.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Форми оцінювання: усне опитування, поточне тестування, оцінка за індивідуальне навчально-дослідне завдання, підсумковий письмовий тест (залік).

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з даного курсу студент може набрати двома способами: з урахуванням балів набраних за результатами модульних контрольних робіт без здачі заліку та без урахування цих балів, але із здачею заліку. В першому випадку поточна семестрова оцінка визначається як сума трьох складових:

- сумарної кількості балів за поточне тестування з відповідних тем (30 балів)
- оцінки за індивідуальну роботу (10 балів)
- сумарна кількість балів за контрольні заходи (60 балів).

В другому випадку (якщо студент протягом семестру не набрав 60 балів або хоче підвищити свій рейтинг – бали за модульні контрольні роботи не враховуються) визначається як сума трьох складових:

- сумарної кількості балів за поточне тестування з відповідних тем (30 бали)
- оцінки за індивідуальну роботу (10)
- оцінки за залік

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Поточний контроль 40 балів										Модуль 3		Загальна кількість балів	
Модуль 1 (поточне опитування)					Модуль 2					(ІНДЗ)	МКР 1		МКР 2
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	10	30	30	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3				

Шкала оцінювання

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Для заліку
90-100	A	Зараховано
82-89	B	
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	
1-59	Fx	Не зараховано

12. Список джерел.

1. Атамас П. Й. Управлінський облік: навч. посіб. / П. Й. Атамас. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.
2. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: навч. посіб. / І. В. Зятковський. – К. : Кондор, 2003. – 364 с.
3. Бочаров В. В. Коммерческое бюджетирование / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2003. – 368 с.
4. Ковтун С. Бюджетування на сучасному підприємстві, або як ефективно управляти фінансами / С. Ковтун. – Х. : Фактор, 2005. – 336 с.
5. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Бюджетування на підприємстві: навч. посіб. / О. Є. Кузьмін. – К. : Кондор, 2008. – 312 с.
6. Кузьмін О. Є., Основи менеджменту: підручник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : «Академвидав», 2003. – 416 с.
7. Орлов О. О. Планування діяльності промислового підприємства: підручник / О. О. Орлов. – К. : Скарби, 2002. – 336 с.
8. Планування діяльності підприємства: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / за заг. ред. В. Є. Москалюка. – К. : КНЕУ, 2002. – 252 с.
9. Подольська В. О. Фінансовий аналіз: навч. посібник. / В. О. Подольська, О. В. Яріш. – Київ: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
10. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Р. А. Слав'юк. – Київ. : ЦУЛ, 2002. – 460 с.
11. Старостенко Г. Г. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Г. Г. Старостенко, Н. В. Мірко. – К. : ЦУЛ, 2006. – 224 с.
12. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.
13. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за ред. Г. Г. Кірейцева. – Київ. : ЦУЛ, 2002. – 496 с.
14. Хруцкий В. Е. Внутрифирменное бюджетирование: настольная книга по постановке финансового планирования / В. Е. Хруцкий, Т. В. Сизова, В. В. Гамаюнов. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 400 с.
15. Бутинець Ф. Ф., Контроль і ревізія / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Бардаш, Н. М. Малюга, Н.І. Петренко. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 512 с.
16. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник / С. Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.
17. Кузьмін О. Є. Бюджетування на підприємстві : навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Кондор, 2008. – 312 с.

18. Тарасюк Г. М. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. / Г. М. Тарасюк. – Київ. : 2005. – 312 с.
19. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2000.
20. Турченко М. О. Планування діяльності підприємства / М. О. Турченко, Є. А. Зінь. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 320 с.
21. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / О. О. Шеремет. – К. : Кондор, 2005. – 196 с.
22. Шиян Д. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Д. В. Шиян, Н. І. Строченко. – К. : "А.С.К.", 2005. – 240 с.
23. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – К. : ЦНЛ, 2006. – 528 с.

24. РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму навчальної дисципліни
«Фінансове планування підприємств»
для студентів галузі знань 0305 – Економіка і підприємництво
напряму підготовки 6.030508 - Фінанси і кредит
Укладач к.е.н., доц. Рудик Н.І.

Обсяг навчальної програми:

- кількість сторінок – 18,
- кількість літературних джерел – 49.

Робоча навчальна програма дисципліни розроблена на основі типової навчальної програми дисципліни.

У програмі сформульовані вимоги до знань та вмінь студентів, які відповідають професійному спрямуванню підготовки бакалаврів.

Формування мети та завдань дисципліни чітке. Завдання вивчення курсу спрямовані на оволодіння сучасними методами та прийомами економіки підприємства.

Структура та зміст тематичного курсу дозволяють комплексно підійти до вивчення дисципліни.

У роботі передбачений порядок застосування поточної та підсумкової форм контролю знань студентів.

Запропоновані літературні джерела, на яких базується тематика курсу, є достатніми для вивчення курсу студентами.

Формування питань для контрольного опитування, курсових робіт і завдань для самостійної роботи студентів відповідають розробленому теоретичному та практичному плану вивчення дисципліни.

Серед позитивних сторін програми можна виділити вдало підібрану тематику курсу, що дозволяє комплексно підійти до вивчення дисципліни.

Негативних особливостей програми не виявлено.

Загалом робоча навчальна програма дисципліни «Фінансове планування підприємств» для галузі знань 0305 – Економіка і підприємництво напряму підготовки 6.030508 - Фінанси і кредит відповідає вимогам та може бути застосована при вивченні курсу.

Рецензент

Левицький В.В.